

บทที่ 3

การดำเนินการวิจัย

3.1 ข้อมูลพื้นฐานของการพัฒนาระบบควบคุมความหนาของแถบโลหะแบบรีดเย็น

ก. ข้อมูลพื้นฐานจากการศึกษาสมรรถนะของเครื่องรีดแถบโลหะแบบรีดเย็นรุ่นเก่าพบว่าระบบลูกรีดของเครื่องรีดเย็นแบบ four high mill และระบบควบคุมความหนาเป็นระบบสกรูดาวนแบบเฟืองขับซึ่งขับเคลื่อนด้วยมอเตอร์กำลัง โดยอาศัยการควบคุมด้วยคนงาน มีความเร็วปรกติในการรีดแถบโลหะ 25 เมตรต่อนาที และสามารถเพิ่มความเร็วสูงสุดได้ถึง 100 เมตรต่อนาที แต่เนื่องจากเครื่องผ่านการใช้งานมานานจึงทำให้มีค่าความคลาดเคลื่อนของเครื่องจักรกลสูงมาก ผลผลิตที่ได้มีความหนาไม่สม่ำเสมอ จากการตรวจวัดความหนาของแถบโลหะที่ผลิตได้ขนาด 0.25 และ 0.49 มิลลิเมตร พบว่ามีความคลาดเคลื่อนมากกว่า ± 0.02 mm ทางโรงงานผลิตต้องการควบคุมความหนาให้มีความคลาดเคลื่อนไม่เกิน ± 0.01 mm

ข. ลักษณะของแถบโลหะที่รีดเย็นเป็นประจำเป็นแถบโลหะประเภททองเหลืองหน้ากว้าง 4 ถึง 6 นิ้ว ความหนาในช่วง 0.1 ถึง 0.5 มิลลิเมตรโดยแถบโลหะมีส่วนผสมของธาตุ Cu เป็นธาตุหลัก และ Zn เป็นธาตุรอง ดังผลการวิเคราะห์ด้วยเครื่องวิเคราะห์ปริมาณธาตุชนิดสปาร์ค (spark emission spectrometer) ของ Spectro LAB รุ่น M7 ได้ปริมาณสัดส่วนของโลหะผสมดังนี้ Cu = 67.34 % และ Zn = 32.22 % ที่เหลือเป็นธาตุอื่น ๆ (ดังผลวิเคราะห์ในภาคผนวก ง.)

3.2 การพัฒนาเครื่องวัดความหนาของแผ่นโลหะสำหรับควบคุมเครื่องรีดโลหะ

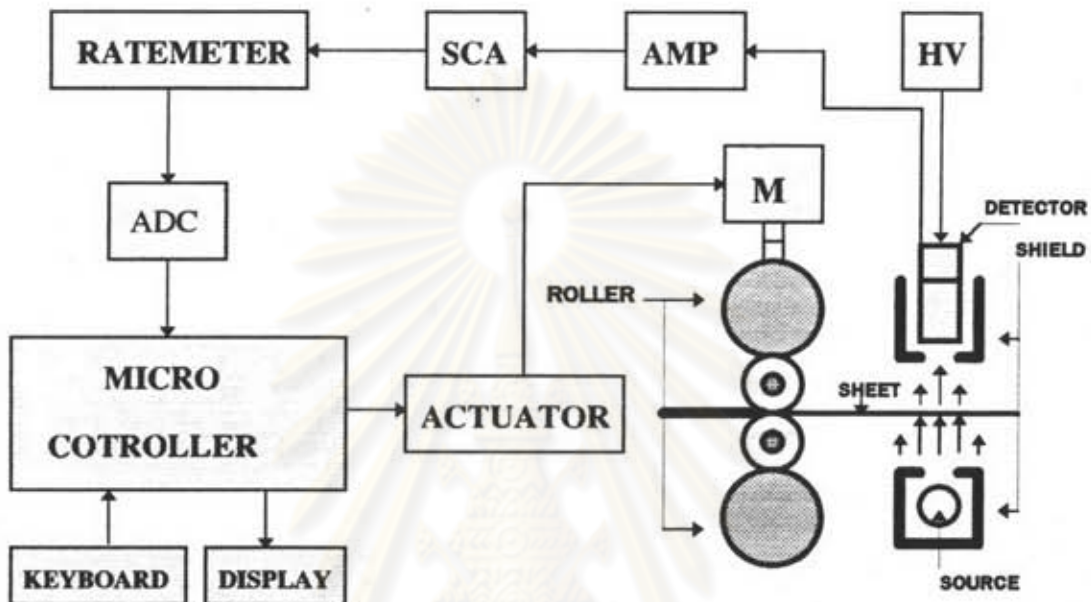
จากข้อมูลพื้นฐานของเครื่องรีดโลหะในข้อ 3.1 ผนวกกับการศึกษาด้านเทคนิคในการออกแบบระบบวัดและควบคุม สามารถกำหนดแนวทางในการปรับสมรรถนะของเครื่องรีดโลหะแบบรีดเย็นให้เป็นระบบควบคุมความหนาอัตโนมัติได้ดังนี้

ก. ติดตั้งอุปกรณ์วัดความหนาเพิ่มเติมเข้าไปกับเครื่องรีดแถบโลหะโดยใช้เทคนิคการวัดแบบส่งผ่านรังสีแกมมาด้านทางออกของแผ่นโลหะรีดเย็น

ข. เชื่อมโยงระบบควบคุมอิเล็กทรอนิกส์ เข้ากับระบบสกรูดาวนลูกรีดผ่านทางสวิทช์ควบคุมซึ่งเดิมใช้คนงานควบคุมอยู่ เพื่อให้ระบบเดิมสามารถวัดและควบคุมความหนาได้ต่อเนื่อง

ค. ประยุกต์ไมโครคอนโทรลเลอร์ในการควบคุมการทำงานของระบบอิเล็กทรอนิกส์โดยออกแบบโปรแกรมสนับสนุนการทำงานเพื่อลดความซับซ้อนของวงจรอิเล็กทรอนิกส์

จากแนวความคิดในการจัดอุปกรณ์วัดและควบคุมเพิ่มเติมเข้าไปในระบบเดิมสามารถออกแบบโครงสร้างของระบบวัดและควบคุมความหนาของแผ่นโลหะแบบรีดเย็นได้ดังแผนภาพรูปที่ 1

รูปที่ 3.1 แผนภาพการทำงานของระบบวัดและควบคุมความหนาของแผ่นโลหะ

โครงสร้างของระบบวัดและควบคุมความหนาประกอบด้วยส่วนสำคัญต่างๆ 5 ส่วน ดังนี้

1. อุปกรณ์วัดรังสีส่วนหน้า (radiation source and detector) ได้แก่ ต้นกำเนิดรังสีแกมมาบรรจุภายในภาชนะกำบังรังสี ซึ่งบังคับลำรังสีให้มีช่องทางออกขนาด 2.5 มิลลิเมตร และหัววัดรังสีแกมมาซึ่งเปิดช่องรับลำรังสีขนาด 6 มิลลิเมตร
2. ระบบวัดปริมาณรังสี (measuring system) ประกอบด้วยวงจรย่อย ๆ ได้แก่ แหล่งจ่ายไฟฟ้าศักดาสูง วงจรขยายสัญญาณพัลส์ วงจรวิเคราะห์พลังงานแบบช่องเดียวและเรตมิเตอร์
3. ระบบเชื่อมโยงสัญญาณวัด (data interface) ได้แก่ วงจรเปลี่ยนสัญญาณอนาลอกเป็นสัญญาณเชิงตัวเลขและวงจรควบคุมสัญญาณลอจิก
4. ระบบประมวลผลข้อมูลวัด (data processing) ที่ควบคุมการทำงานด้วยไมโครคอนโทรลเลอร์
5. ระบบควบคุมกลไกการรีดโลหะ (actuator) ได้แก่ วงจรขับรีเลย์ และวงจรแสดงทิศทางของระบบสกรูควาน์

จากแผนภาพรูปที่ 3.1 เครื่องวัดและควบคุมความหนาของแผ่นโลหะแบบรีดเย็นมีการทำงานของระบบตามขั้นตอนดังนี้

1. อุปกรณ์วัดส่วนหน้าซึ่งประกอบด้วยต้นกำเนิดรังสีเบตาอยู่ในภาชนะกำบังรังสีที่บังคับลำรังสีให้ออกเฉพาะทิศทางที่ต้องการ และหัววัดรังสีแบบเรอริงส์จัดรูปแบบการวัดแบบส่งผ่านรังสี (transmission geometry) เมื่อหัววัดรังสีได้รับไบอัสจากแหล่งจ่ายไฟฟ้าศักดาสูงที่เหมาะสมจะเกิดกระบวนการวัดรังสีที่ตกกระทบหัววัดรังสีโดยรังสีจะทำอันตรกิริยากับผลึกเรอริงส์ (scintillator) เกิดประกายแสงที่มีความสว่างเป็นสัดส่วนกับพลังงานของรังสี ปริมาณแสงที่เกิดขึ้นจะถูกเปลี่ยนเป็นสัญญาณอิเล็กทรอนิกส์ และได้รับการทวีปริมาณอิเล็กทรอนิกส์ด้วยหลอดโฟโตมัลติพลายเออร์ (PMT) เกิดเป็นสัญญาณพัลส์ที่มีความสูงเป็นสัดส่วนกับระดับพลังงานของรังสีส่งไปวัดปริมาณรังสีในระบบวัดรังสี

2. ระบบวัดปริมาณรังสี จะทำหน้าที่รับสัญญาณพัลส์จากอุปกรณ์วัดส่วนหน้ามาขยายให้ได้สัญญาณที่มีอัตราส่วนของสัญญาณพัลส์สูงกว่าสัญญาณรบกวน (S/N) ด้วยการขยายพร้อมการแต่งรูปสัญญาณในวงจรขยายสัญญาณพัลส์ สัญญาณพัลส์ที่มีขนาดความสูงของพัลส์เป็นสัดส่วนกับระดับพลังงาน จะได้รับการวิเคราะห์พลังงานด้วยวงจรวิเคราะห์ความสูงของพัลส์ซึ่งตั้งค่าศักดาไฟฟ้าอ้างอิงของช่องวิเคราะห์พลังงานไว้เฉพาะค่าที่ต้องการ สัญญาณลอจิกที่ผ่านออกมาจากช่องวิเคราะห์พลังงานจะถูกนับอัตราพัลส์ด้วยวงจรถมิตเตอร์ ในรูปของศักดาไฟฟ้าเฉลี่ยเทียบเท่ากับอัตรานับรังสีซึ่งแปรผันตามความหนา

3. ระบบเชื่อมโยงสัญญาณวัดจะมีระบบแปลงสัญญาณอนาลอกเป็นสัญญาณเชิงตัวเลข ทำหน้าที่แปลงศักดาไฟฟ้าจากเรตมิเตอร์ให้เป็นข้อมูลเชิงตัวเลขของปริมาณรังสีส่งให้ไมโครคอนโทรลเลอร์ทางพอร์ตขาเข้า (input port) เพื่อทำการประมวลผลข้อมูลวัดปริมาณรังสี

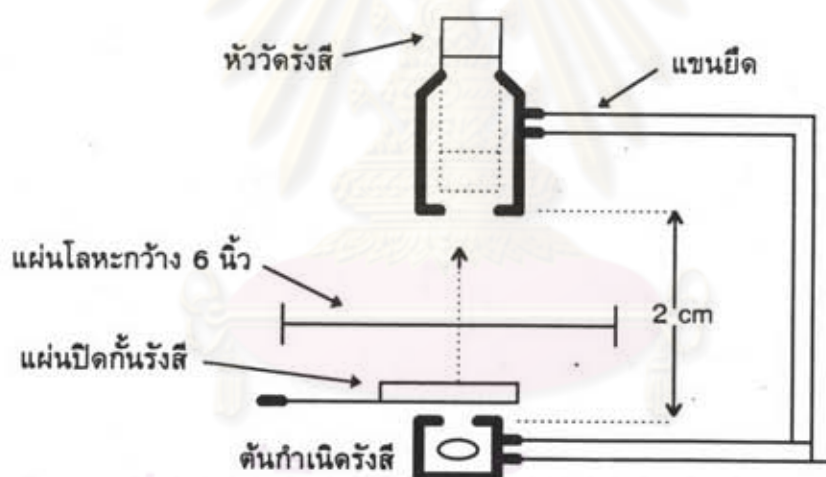
4. ระบบประมวลผลข้อมูลวัด ควบคุมการทำงานด้วยไมโครคอนโทรลเลอร์ทำหน้าที่ควบคุมการอ่านข้อมูล การคำนวณค่าความหนา และเปรียบเทียบผลการวัดความหนาจากระบบวัดรังสีกับค่าความหนาอ้างอิง และส่งสัญญาณปรับแก้ระยะสกรูดาวนให้กับอุปกรณ์กำลังของเครื่องรีดโลหะ

5. ระบบควบคุมกลไกการรีดโลหะจะทำหน้าที่ควบคุมระบบสกรูดาวนโดยรับสัญญาณปรับแก้ทิศทางจากการติดต่อของหน้าสัมผัสรีเลย์ซึ่งเชื่อมโยงกับสวิทช์ควบคุมเดิมที่ใช้คนงานควบคุม เมื่อมีการตรวจวัดพบความคลาดเคลื่อนของความหนา

3.3 การออกแบบระบบวัดและควบคุมความหนา

3.3.1 ต้นกำเนิดรังสีและหัววัดรังสี

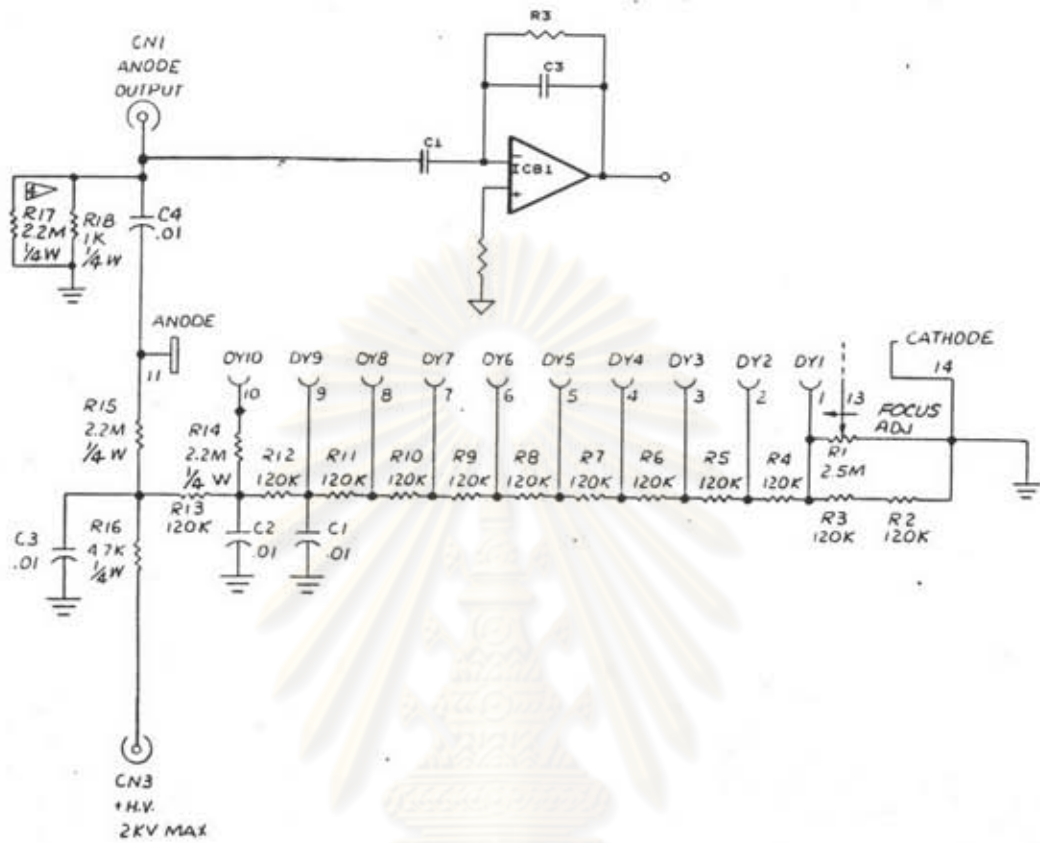
งานวิจัยนี้เลือกใช้ต้นกำเนิดรังสีอะเมริเซียม-241 ซึ่งให้รังสีแกมมาพลังงาน 60 กิโลอิเล็กตรอนโวลต์ ความแรงรังสี 3.7×10^9 เบคเคอเรล และหัววัดรังสีโซเดียมไอโอไดด์ (ทัลเลียม) ขนาด $1" \times 1"$ จัดรูปแบบการวัดแบบส่งผ่านรังสีโดยยึดบนแขนวัดรูปตัว "C" ดังแสดงในรูปที่ 3.2 ต้นกำเนิดรังสีบรรจุในภาชนะกำบังรังสีทำด้วยทองเหลือง เจาะช่องบังคับลำรังสีทางออกขนาด 2.5 มิลลิเมตร ในขณะที่หัววัดรังสีกำบังรังสีด้วยตะกั่วหนา 5 มิลลิเมตร และเจาะช่องรับรังสีขนาด 6 มิลลิเมตร ระยะห่างระหว่างแผ่นหน้าของหัววัดรังสีและต้นกำเนิดรังสีห่างกัน 2 เซนติเมตร ที่ช่องทางออกของลำรังสีออกแบบแผ่นปิดกันรังสี (shutter) ขณะที่ไม่ใช้งาน ให้ผู้ใช้งานสามารถเลื่อนเข้า-ออกได้

รูปที่ 3.2 การติดตั้งหัววัดและต้นกำเนิดรังสี

จากการทดลองวัดค่าสัมประสิทธิ์การลดทอนปริมาณรังสีของแผ่นทองเหลืองที่ผลิตจากเครื่องรีดโลหะที่พลังงาน 60 กิโลอิเล็กตรอนโวลต์ พบว่ามีค่า $\mu = 1.209^{-1} \text{ mm}$ เมื่อคำนวณหาพลังงานที่เหมาะสมตามสมการที่ 33 และ 34 จะได้ μx จะอยู่ในช่วง 0.2-0.6 ซึ่งต่ำกว่าช่วงการใช้งานตามทฤษฎี แต่เนื่องจากอะเมริเซียมมีครึ่งชีวิตยาวจึงเลือกใช้ต้นกำเนิดรังสีในการวิจัยนี้

หัววัดรังสีโซเดียมไอโอไดด์ (ทัลเลียม) ใช้หลอดทริคูแอนอิเล็กตรอนของ RCA เบอร์ 6432 ซึ่งมีโฟโตแคโทดแบบ S-11 และมีอัตราขยาย 0.55×10^6 เท่าที่ศักดาไฟฟ้าสูง 1.5 kV จัดวงจรของฐานหลอด ดังในรูปที่ 3.3

รูปที่ 3.3 วงจรของฐานหลอดทวีคูณอิเล็กตรอน

จากคุณสมบัติของหลอดทวีคูณอิเล็กตรอนสามารถคำนวณขนาดของสัญญาณพัลส์ที่พลังงาน 60 กิโลอิเล็กตรอนโวลต์ ได้จาก⁽⁵⁾

$$V_c = \frac{Q_o}{c_i} \dots\dots\dots(1)$$

$$Q_o = \frac{E}{70} \times P_{ceff} \times P/Pa \times G \times q \dots\dots\dots(2)$$

- เมื่อ Q_o คือ ปริมาณประจุที่วัดได้ coulomb
- E คือ พลังงานของรังสีที่ตกกระทบหัววัดรังสี eV
- P/Pa คือ ประสิทธิภาพของผลึกวัดเทียบกับผลึกแอนทราซีน
- G คือ อัตราขยายของหลอดทวีคูณอิเล็กตรอน
- q คือ ประจุอิเล็กตรอน 1.6×10^{-19} coulomb

P_{cell} คือ ประสิทธิภาพโฟโตคาโทด (10%)

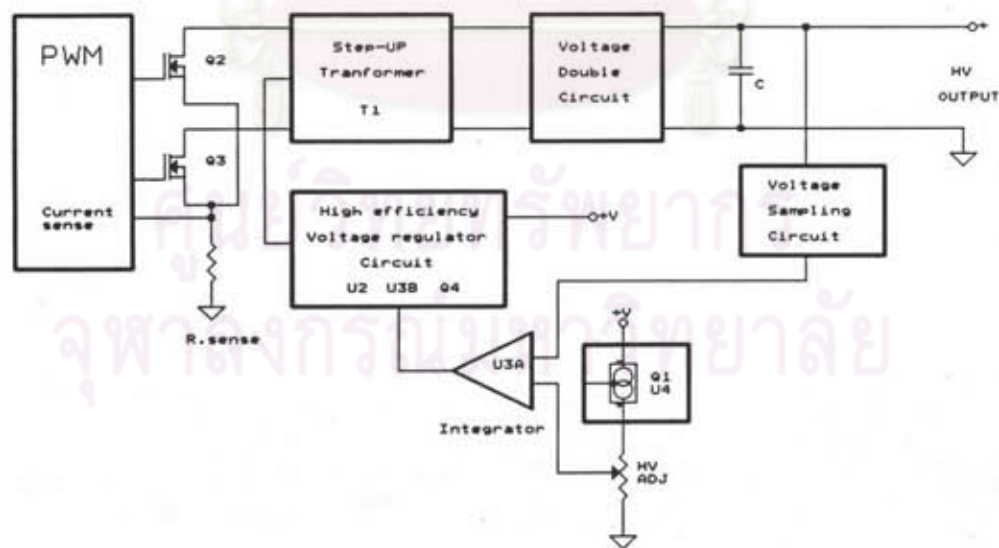
$$\begin{aligned} \text{ดังนั้น } Q_0 &= \frac{60 \times 10^3}{70} \times 0.1 \times 2.4 \times 0.55 \times 10^6 \times 1.6 \times 10^{-19} \\ &= 1.81 \times 10^{-11} \text{ coulomb} \end{aligned}$$

จากวงจรในรูปที่ 3.3 ประจุที่เกิดจากหัววัดรังสีเกิดบนคาปาซิเตอร์ C3 มีค่า 33 pF ดังนั้นพัลส์ศักดาไฟฟ้าที่พลังงาน 60 keV และศักดาไฟฟ้าสูงที่ไบอัสหัววัดรังสีเท่ากับ 1500 โวลต์ มีค่า

$$V = \frac{Q_0}{c} = \frac{1.81 \times 10^{-11}}{33 \times 10^{-12}} = 0.548 \text{ V}$$

3.3.2 แหล่งจ่ายไฟฟ้าคักดาสูง

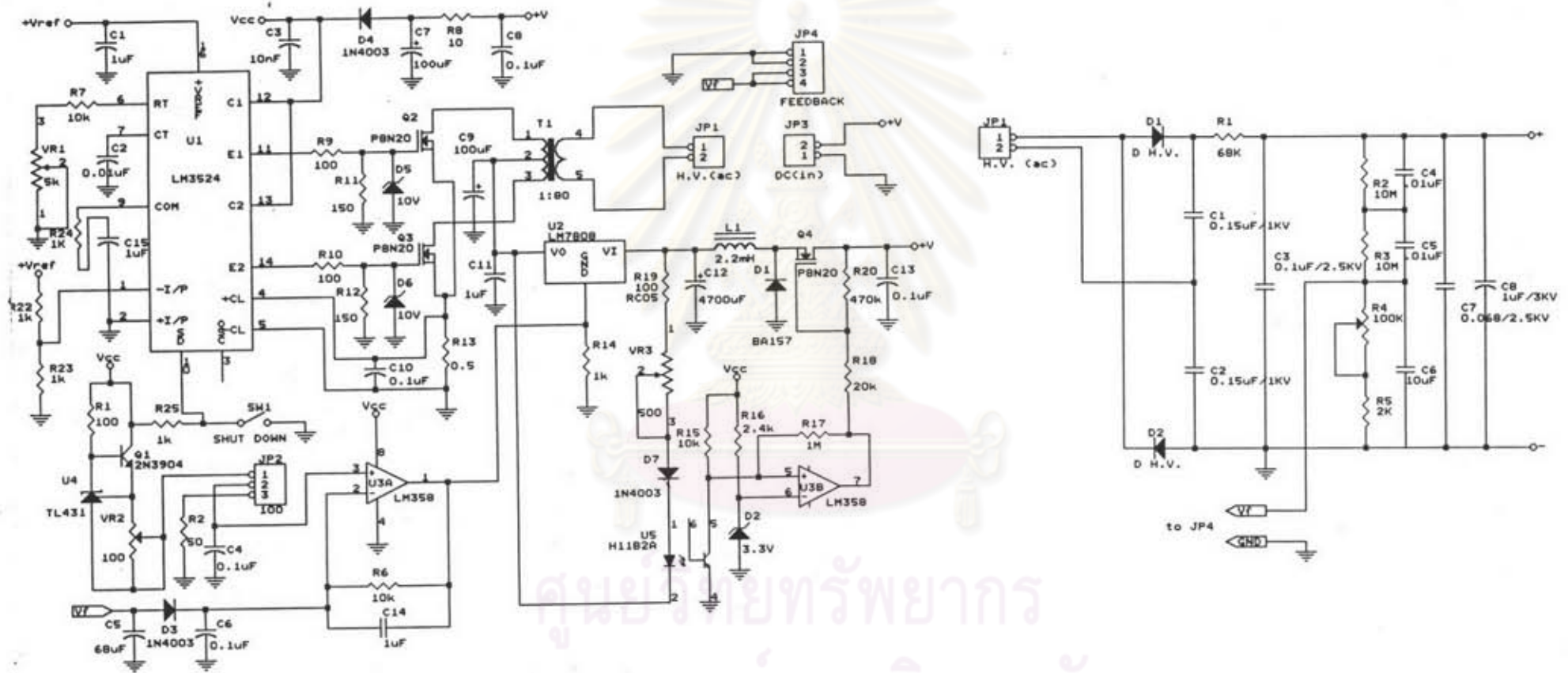
แหล่งจ่ายไฟฟ้าคักดาสูงใช้สำหรับจ่ายให้กับหลอดโฟโตมัลติพลายเออร์ของหัววัดรังสีออกแบบให้จ่ายกระแสได้ถึง 1.2 มิลลิแอมป์ ที่ 1200 โวลต์ ดังแสดงในแผนภาพการทำงานของวงจรรูปที่ 3.4

รูปที่ 3.4 แผนภาพการทำงานของแหล่งจ่ายไฟฟ้าคักดาสูง

จากแผนภาพในรูปที่ 3.4 ได้นำมาออกแบบวงจรดังในรูปที่ 3.5 โดยเลือกใช้ไอซี LM3524 (Pulse Width Modulation, PWM) U1 ในการสร้างสัญญาณพัลส์ความถี่ 20 กิโลเฮิร์ตซ์ เพื่อควบคุม MOS-FET⁽⁶⁾ Q2 และ Q3 (P8N20) ให้ขับหม้อแปลงไฟฟ้าแบบพุก-พุล ในลักษณะความกว้างของพัลส์คงที่เพื่อลดปัญหาเรื่องการกระเพื่อมของศักดาไฟฟ้าสูง และมี Rsense (R13) ทำหน้าที่ป้องกันการขับกระแสเกินความจำเป็น ในส่วนของหม้อแปลงไฟฟ้า T1 ใช้แกนเฟอร์ไรท์⁽⁷⁾ ออกแบบหม้อแปลงให้ทำงานแบบสเต็ปอัพ (step up) มีอัตรารอบ 1 : 80 และใช้วงจรทวิตักดาแบบเต็มคลื่น 2 เท่า ประกอบด้วย D1, D2, D3 และ C2 ทวิตักดาไฟฟ้าสูงและกรองกระแสอีกครั้งด้วย R1 และ C3 ขนาดความจุ 1 ไมโครฟารัด เพื่อลดศักดาแรงลอคคลื่นให้ต่ำกว่า 10 มิลลิโวลต์ การป้องกันกลับของศักดาไฟฟ้าเพื่อควบคุมการกำเนิดศักดาไฟฟ้าทางออกให้คงที่ ใช้วงจรสุมศักดาไฟฟ้าแบบแบ่งแรงดัน โดยสัญญาณนี้จะนำมาเปรียบเทียบกับค่าที่ตั้งไว้ด้วยตัวต้านทาน VR₂ (HV ADJ.) ผ่านวงจรอินทิเกรเตอร์เพื่อขับวงจรโวลเตจเรกูเรเตอร์ชนิดประสิทธิภาพสูงแบบสวิตซิง^(8,9,10) ซึ่งประกอบด้วย U2, U3B, U5, C12, L1, Q4, D1 วงจรแหล่งจ่ายไฟฟ้าศักดาสูงนี้ทำงานด้วยศักดาไฟฟ้าทางเข้า 18 โวลต์ และมีวงจรตัดการทำงานของแหล่งจ่ายไฟฟ้า เมื่อเกิดความผิดพลาดในการปรับไบอัส หรือเกิดความผิดปกติในการทำงานของวงจรไบอัสที่ SW1 (shutdown switch)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

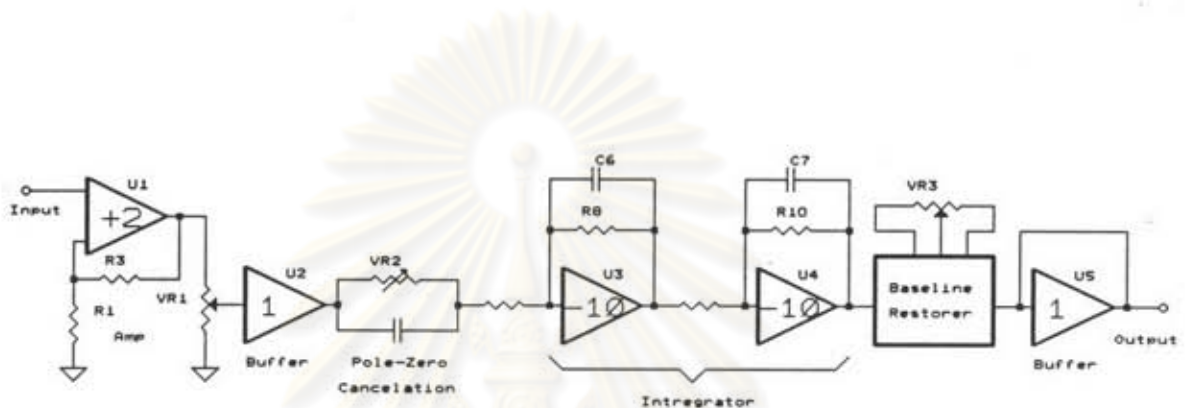
ศูนย์วิทยุพยากรณ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 3.5 วงจรแหล่งจ่ายไฟฟ้าคักดาสสูง

3.3.3 วงจรขยายสัญญาณพัลส์

วงจรขยายสัญญาณพัลส์ทำหน้าที่ขยายและปรับแต่งรูปสัญญาณพัลส์จากหัววัดรังสีให้เหมาะสมกับการใช้งานในส่วนวงจรวิเคราะห์ความสูงของพัลส์แบบช่องเดียว มีแผนภาพการทำงานดังรูปที่ 3.6

รูปที่ 3.6 แผนภาพการทำงานของวงจรขยายสัญญาณพัลส์

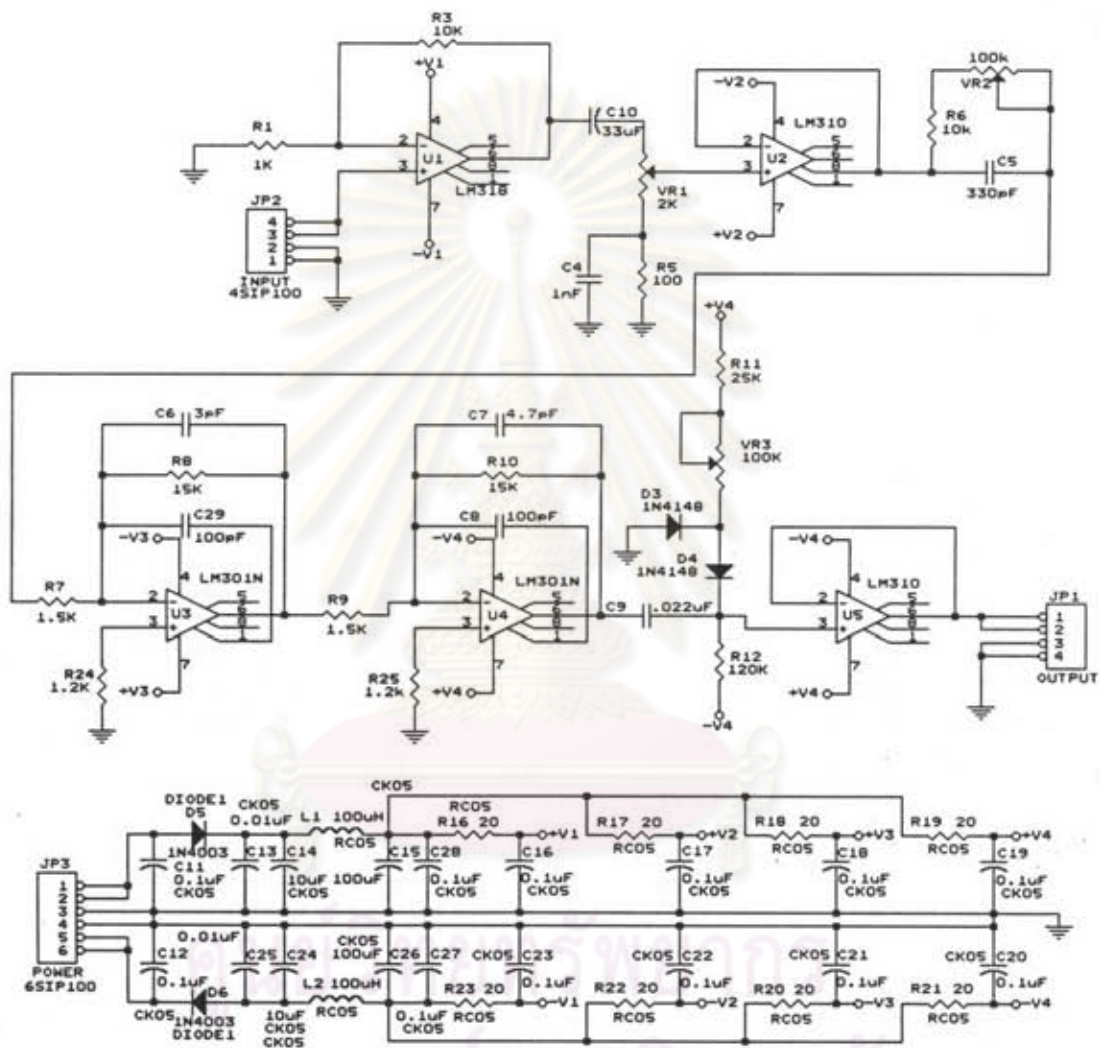
จากแผนภาพในรูปที่ 3.6 สามารถออกแบบวงจรขยายสัญญาณพัลส์ในรูปที่ 3.7 โดย U1 เป็นวงจรขยายส่วนหน้าจัดการทำงานแบบนอนอินเวตติงรับสัญญาณพัลส์บวกโดยมี R_3 และ R_1 เป็นวงจรป้อนกลับและใช้คาปาซิเตอร์ C_1 คัปปลิงสัญญาณจากหัววัดรังสีมายังขานอนอินเวตติงทางออกสัญญาณของ U1 เป็นพัลส์บวกมีรูปร่างเป็นเอ็กซ์โพเนนเชียลที่มีค่าคงตัวเวลาการสลายตัวเท่ากับ 10.89 ไมโครวินาที

สัญญาณที่ได้จากวงจรถ่ายส่วนหน้าสามารถลดทอนความสูงของสัญญาณได้ถึง 20:1 เท่าโดยการปรับ VR2 U2 ทำหน้าที่เป็นบัฟเฟอร์ระหว่างวงจรถ่ายส่วนหน้ากับวงจรลบลงโพล-ซีโร (pole-zero cancellation) ที่มีค่าคงตัวเวลา 0.473 ไมโครวินาทีเพื่อลดอันเดอร์ชูท (undershoot)

วงจรถ่ายหลักทั้งสองวงจร (U3, U4) จัดรูปวงจรแบบอินเวตติงอินทิเกรเตอร์ ซึ่งแต่ละวงจรมีอัตราขยาย 10 เท่า วงจรถ่ายแรก(U3) มีค่าคงตัวเวลา 0.075 ไมโครวินาที ($5 \text{ pF} \times 15 \text{ k}\Omega$) และวงจรถ่ายวงจรที่สอง (U4) มีค่าคงตัวเวลา 0.705 ไมโครวินาที ($47 \text{ pF} \times 15 \text{ k}\Omega$) ทำให้ได้สัญญาณพัลส์ทางออกของ U4 มีรูปร่างสัญญาณแบบยูนิโพลาร์ มีความกว้างประมาณ 1.0 ไมโครวินาที ซึ่งการตอบสนองสัญญาณทางออกสามารถวิเคราะห์ได้ตั้งในภาคผนวก ก.

วงจรปรับเบสไลน์กลับสู่ศูนย์ (baseline restorer)⁽⁴⁾ เนื่องจากสัญญาณพัลส์ที่ออกจาก U4 อาจมีตักคาไฟฟ้ากระแสตรงร่วมอยู่ด้วย ซึ่งมีผลกระทบมากในการวิเคราะห์ความสูงของพัลส์ จึงจำ

เป็นต้องปรับเบสไลน์ให้กลับสู่ศูนย์ ซึ่งสามารถทำได้โดยการปรับ VR3 และเพื่อไม่ให้งจรในส่วนถัดไปมีผลกระทบด้านการโหลดสัญญาณจึงให้ U5 เป็นวงจรมัฟเฟอร์เพื่อขับวงจรภายนอก

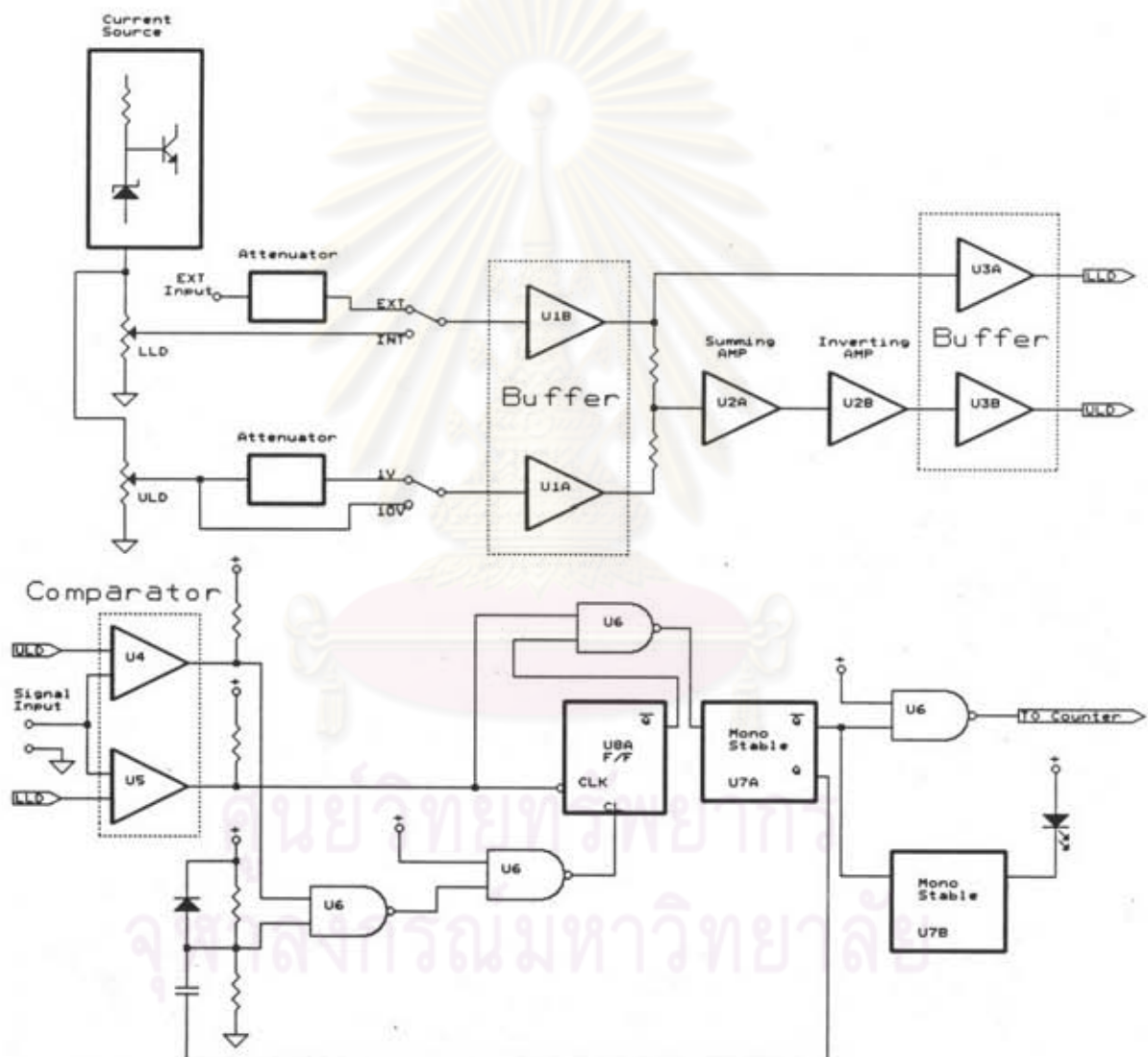

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 3.7 วงจรขยายสัญญาณพัลส์

3.3.4 วงจรวิเคราะห์ความสูงของพัลส์แบบช่องเดี่ยว

วงจรวัดความสูงของพัลส์ (Pulse height analyzer) ทำหน้าที่วิเคราะห์ความสูงของพัลส์ที่ได้จากวงจรขยายหลักและเปลี่ยนรูปสัญญาณพัลส์นิวเคลียร์เป็นสัญญาณลอจิกพัลส์ที่มีความกว้าง 0.5 ไมโครวินาทีเพื่อป้อนให้กับวงจรเรจิสเตอร์มีแผนภาพการทำงานดังรูปที่ 3.8

รูปที่ 3.8 แผนภาพการทำงานของวงจรวัดความสูงของพัลส์

วงจรที่ออกแบบในรูปแบบที่ 3.9 ประกอบด้วย ไอซี U4 และ U5 เป็นวงจรเปรียบเทียบศักดาไฟฟ้าอ้างอิง (voltage comparator)⁽¹¹⁾ ทำหน้าที่เปรียบเทียบศักดาไฟฟ้าอ้างอิงกับศักดาไฟฟ้าของสัญญาณพัลส์ที่ต้องการวิเคราะห์ โดยช่วงพลังงานที่ต้องการวิเคราะห์ถูกกำหนดด้วยศักดาไฟฟ้าอ้างอิงระดับล่าง (low level discriminator) และศักดาไฟฟ้าอ้างอิงระดับบน (upper level discriminator) ซึ่งศักดาไฟฟ้าทั้งสองนี้สามารถปรับค่าได้ตั้งแต่ 0 ถึง 10 โวลต์ ผลต่างของศักดาอ้างอิงในการวิเคราะห์พลังงาน เรียกว่า “ช่องวิเคราะห์พลังงาน หรือหน้าต่างพลังงาน, ΔE ” ($\Delta E = ULD - LLD$)

วงจรกำเนิดศักดาไฟฟ้าอ้างอิงออกแบบให้ทำงานแบบ window mode โดยไอซี U3 และ Q1 เป็นวงจรจ่ายกระแสที่ทำให้ตัวต้านทานปรับค่าได้ VR1 และ VR2 กำเนิดศักดาอ้างอิง LLD และ ΔE ขนาด 0 ถึง 10 โวลต์ จากผลคูณของกระแสและความต้านทานทำให้ค่าศักดาอ้างอิงเที่ยงตรงมาก ศักดาไฟฟ้าอ้างอิง ΔE สามารถเลือกค่าเต็มสเกล 10 โวลต์ หรือศักดาลดทอน 1 โวลต์ได้ ศักดาอ้างอิงดังกล่าวจะส่งผ่านวงจรบัฟเฟอร์ U1A และ U1B เพื่อป้องกันผลกระทบของการโหลดศักดาไฟฟ้า ศักดาไฟฟ้าจาก U1B เป็นศักดาอ้างอิง LLD จะส่งไปยังวงจรบัฟเฟอร์ U3A เพื่ออ้างอิงให้กับวงจรเปรียบเทียบศักดาไฟฟ้าระดับล่าง U4 ในขณะที่ศักดาอ้างอิงจาก U1A จะรวมกับศักดาอ้างอิงจาก U1B ที่วงจรรวมสัญญาณ (summing amplifier)⁽¹²⁾ แบบกลับสัญญาณทำให้ได้ศักดาอ้างอิง $\Delta E + LLD$ หรือ ULD ส่งผ่านวงจรบัฟเฟอร์ U3B เพื่ออ้างอิงให้กับวงจรเปรียบเทียบศักดาไฟฟ้าระดับบน U5

การวิเคราะห์ความสูงของพัลส์ในวงจรเปรียบเทียบศักดาไฟฟ้าเริ่มจาก สัญญาณความสูงของพัลส์ที่ต้องการวิเคราะห์ถูกป้อนให้ทางเข้าสัญญาณ (input signal) ของ U4 และ U5 ซึ่งมีศักดาไฟฟ้าอ้างอิง LLD ป้อนที่ U5 และศักดาไฟฟ้าอ้างอิง ULD ป้อนที่ U4 สภาวะที่วิเคราะห์จะเป็นดังนี้

กรณีแรกเมื่อ $LLD \leq \text{input signal} < ULD$ ศักดาไฟฟ้าที่ทางออกสัญญาณของ U5 จะเปลี่ยนจากลอจิก “1” เป็น “0” ฟลิปฟลอป U8A จะถูกเซตให้เป็นลอจิก “1” ทำให้สัญญาณทางออกของ U6D เปลี่ยนเป็นลอจิก “0” วงจรโมโนสเตเบิล U7A ถูกกระตุ้นให้ทำงานด้วยขอบขาของ U6D ทำให้ได้สัญญาณพัลส์บวกขนาดความกว้าง 0.5 ไมโครวินาทีที่ทางออกสัญญาณของ U6A ในขณะเดียวกัน U7B ทำงานทำให้ไดโอดเปล่งแสงติดสว่างขึ้น หลังจากนั้นโมโนสเตเบิล U7A จะกลับสู่สภาวะเดิม ขา Q ของ U7A เปลี่ยนจาก “1” เป็น “0” ทำให้ฟลิปฟลอป U8A ถูกรีเซต

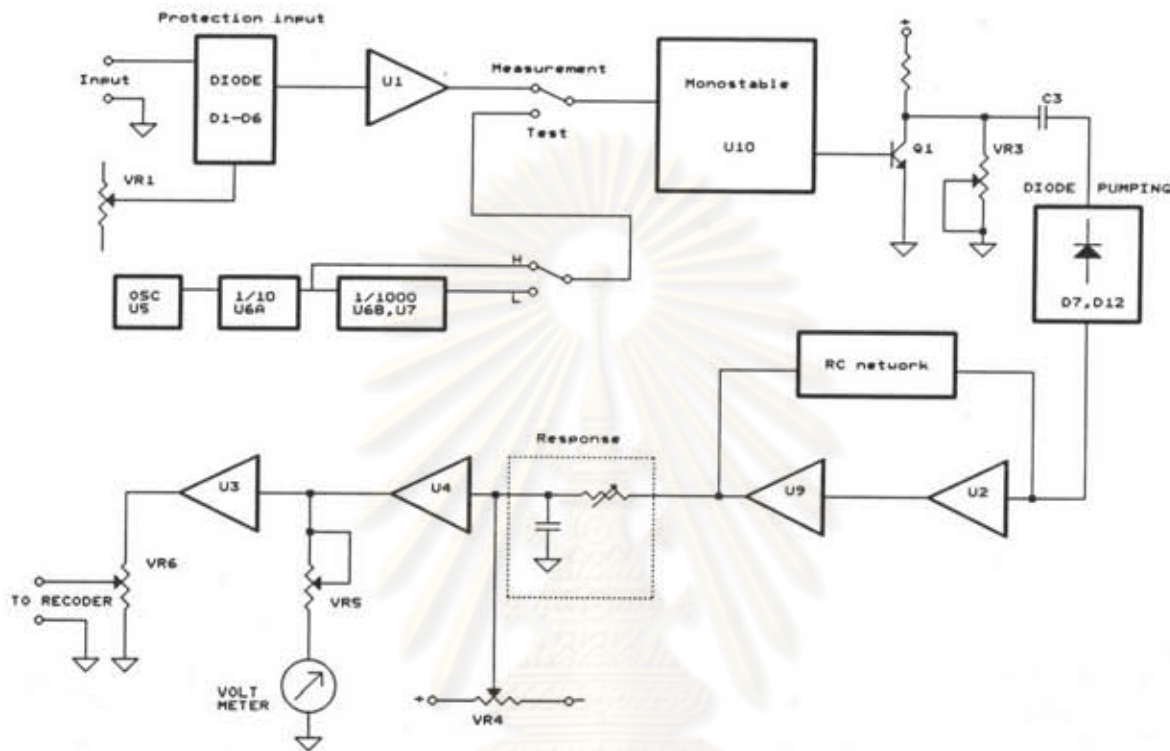
กรณีที่สอง เมื่อ $LLD < \text{input signal} > ULD$ ในช่วงเวลาที่ $\text{input signal} \geq LLD$ ทางออกสัญญาณของ U5 จะเป็นลอจิก “0” ฟลิปฟลอป U8A ถูกเซตให้ Q เป็นลอจิก “1” และช่วงที่ $\text{input signal} \geq ULD$ ทางออกสัญญาณของ U4 เป็นลอจิก “0” ฟลิปฟลอป U8A ถูกรีเซตให้ Q เป็นลอจิก “0” ก่อนที่สัญญาณทางออกของ U5 จะเปลี่ยนจากลอจิก “0” เป็น “1” ในช่วงเวลาที่ $\text{input signal} \leq LLD$ ทำให้ไม่มีการเปลี่ยนแปลงที่ทางออกสัญญาณของ U6D จึงไม่มีการกระตุ้นให้โมโนสเตเบิล U7A และ U7B ทำงาน ดังนั้นที่ทางออกสัญญาณของ U6A จะไม่ปรากฏสัญญาณพัลส์ออกไป

จากการทำงานที่กล่าวมาข้างต้นทั้งสองกรณี สรุปได้ว่าการทำงานของวงจรวิเคราะห์ความสูงของพัลส์ จะให้สัญญาณพัลส์ออกมาเมื่อสัญญาณพัลส์จากวงจรขยายหลักมีความสูงมากกว่าหรือเท่ากับระดับศักดาไฟฟ้าอ้างอิง LLD แต่น้อยกว่าศักดาไฟฟ้าอ้างอิง ULD และในสภาวะนอกเหนือไปจากนี้จะไม่มีการเกิดสัญญาณพัลส์ใด ๆ ปรากฏที่ทางออกสัญญาณ (SCA out)

3.3.5 วงจรเรตมิเตอร์ ทำหน้าที่เปลี่ยนสัญญาณลอจิกพัลส์เป็นค่าศักดาไฟฟ้าเฉลี่ยเพื่อใช้สำหรับอ่านค่าการวัดอัตราเฉลี่ยของพัลส์ต่อเนื่องโดยมีการทำงานดังแผนภาพรูปที่ 3.10

รูปที่ 3.10 แผนภาพการทำงานของวงจรวจรเรตมิเตอร์

จากแผนภาพรูปที่ 3.10 นำมาออกแบบวงจรของเรตมิเตอร์ได้ดังรูปที่ 3.11 ขบวนการสัญญาณพัลส์ที่ป้อนเข้าที่ทางเข้าสัญญาณของวงจรวจรเรตมิเตอร์ ผ่านวงจรป้องกันทางด้านทางเข้าสัญญาณ ซึ่งจัดไว้เพื่อป้องกันการกลับขั้วและความสูงของสัญญาณพัลส์ที่เกินกว่ากำหนด อันจะเป็นอันตรายต่อไอซี U1 ประกอบด้วย ไดโอด D1-D6 มี VR1 เป็นตัวช่วยในการตัดสัญญาณรบกวนที่มาพร้อมกับขบวนการสัญญาณพัลส์ซึ่งจะช่วยให้การทำงานของวงจรมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

เพื่อความสะดวกในการใช้งานได้ออกแบบวงจรถูกกำเนิดสัญญาณพัลส์ที่มีค่าความถี่ต่ำและสูงที่ 100 เฮิรตซ์ (L) และ 100 กิโลเฮิรตซ์ (H) เพื่อใช้ในการตรวจสอบการทำงานของวงจรวจรเรตมิเตอร์เองโดยความถี่ 100 เฮิรตซ์ใช้สำหรับสเกลที่อัตรานับต่ำและความถี่ 100 กิโลเฮิรตซ์สำหรับสเกลอัตรานับสูง ดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องใช้เครื่องกำเนิดสัญญาณพัลส์จากภายนอกมาทำการทดสอบการทำงานของวงจรวจรเรตมิเตอร์

วงจรมอนอสเตเบิล (U10) ทำหน้าที่รักษาความกว้างของพัลส์ให้คงที่ที่ 4.0 ไมโครวินาทีเพื่อป้อนต่อไปที่ Q1 โดยความสูงของพัลส์ถูกกำหนดโดย VR3 ที่จะถูกส่งผ่านไปยัง C3 และวงจรถูกปั๊ม (diode pump)

วงจรกำเนิดสัญญาณขั้นบันได (staircase generator) ประกอบด้วยการทำงานร่วมกันของคาปาซิเตอร์ C3 ไดโอด D7, D12 ไอซี U2 U9 และ วงจร RC การทำงานเริ่มจากขบวนของสัญญาณพัลส์ (V_i) ที่มีขนาดความกว้างและความสูงคงที่ถูกป้อนไปยังคาปาซิเตอร์ C3 และเข้าสู่วงจรไดโอดบีมป์ (D7, D12) ที่ขอบขาขึ้นของสัญญาณพัลส์ไดโอด D12 นำกระแส C3 อัดประจุจนมีศักดาไฟฟ้าเท่าสัญญาณพัลส์ที่ป้อนเข้ามาและที่ขอบขาลงของสัญญาณพัลส์ D12 ได้รับไบอัสกลับ D7 นำกระแส C3 คายประจุไปยังวงจร RC ($Q = C3 V_i$) เมื่อวงจร RC อัดประจุเรียบร้อยแล้วจะได้ศักดาไฟฟ้าที่ทางออกสัญญาณของ U9 ดังนี้ (ดังรายละเอียดจากวงจรในรูป 3.11)

$$\delta V_o = \frac{Q_f}{C_f} = \frac{Q_i}{C_f} = V_i \frac{C_3}{C_f} \dots\dots\dots(3)$$

$R_f C_f$ คือ ค่าคงที่เวลาในวงจร RC

ในการทำงานของวงจร RC R_f และ C_f ต่อขนานกันทำให้ประจุบน C_f ถูกคายประจุตลอดเวลาด้วย R_f ดังนั้นกระแสที่ไหลผ่าน R_f (if) จะมีค่าเท่ากับประจุทางอินพุตหารด้วยเวลา (Q/t) ค่าของ V_o จะคำนวณได้ดังนี้

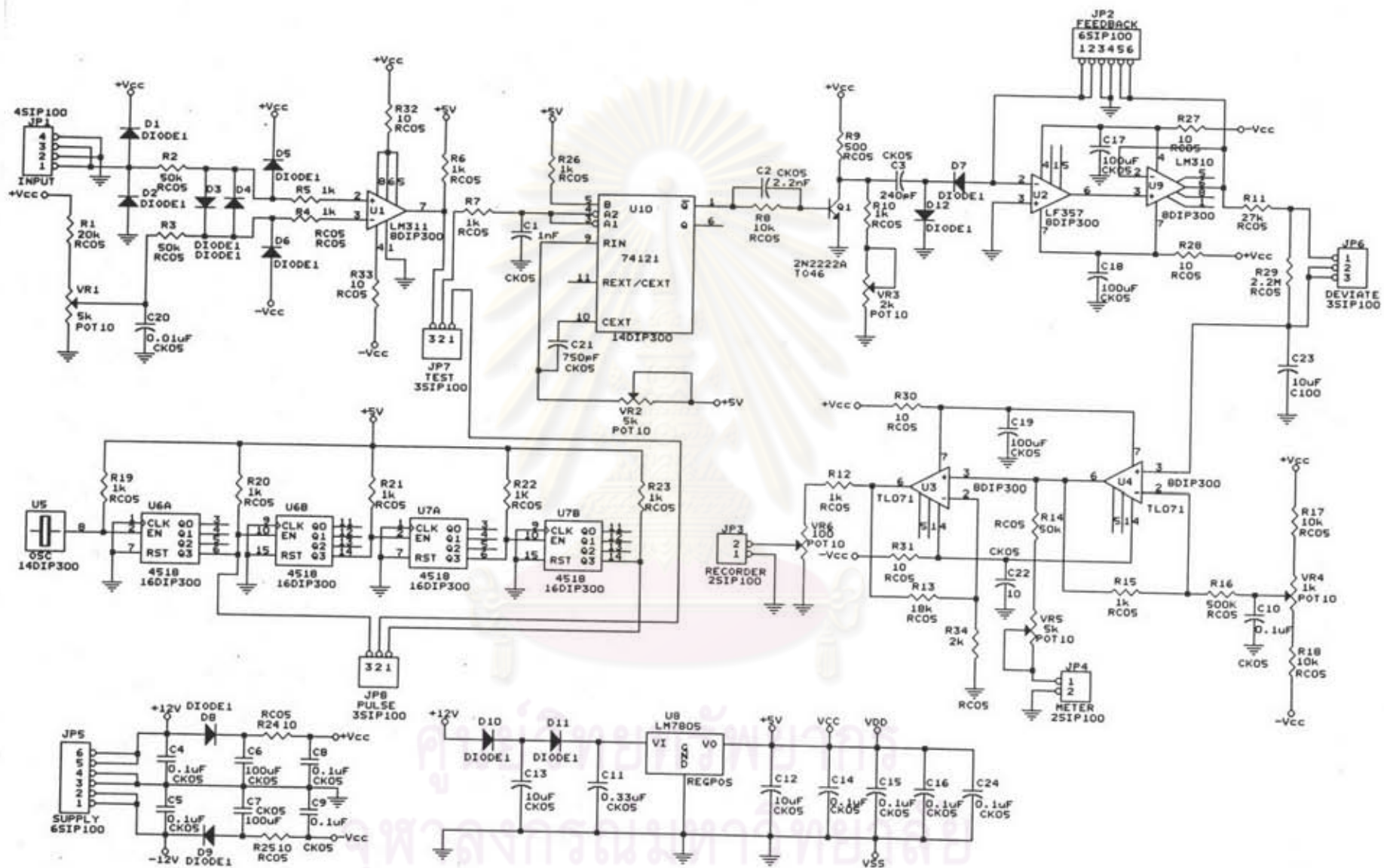
$$V_o = i_f R_f = V_i C_f \text{ fin } R_f \dots\dots\dots(4)$$

fin คือ ความถี่ของขบวนพัลส์ที่ป้อนให้กับ C3

ถ้าค่าของ V_i มีขนาดความกว้างและความสูงของสัญญาณคงที่ V_o จะแปรผันตามความถี่ fin

จากวงจรกำเนิดสัญญาณขั้นบันไดสัญญาณเอาพุตที่ได้ถูกส่งต่อไปยังวงจรเลือกค่าคงที่เวลาเพื่อปรับเวลาการตอบสนองการเฉลี่ยค่า V_o ซึ่งในส่วนนี้สามารถปรับได้อย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ 0.05 ถึง 3 วินาที และสัญญาณนี้จะผ่านเข้าไปยังวงจรมอนิเตอร์อินพุตคิง (U4) เพื่อใช้แสดงผลที่มีเตอร์และต่อไปยังวงจรมอนิเตอร์อินพุตคิง (U3) เพื่อใช้สำหรับต่อกับอุปกรณ์บันทึกข้อมูลแบบ X-Y (X-Y recorder)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 3.11 วงจรเรดมิเตอร์

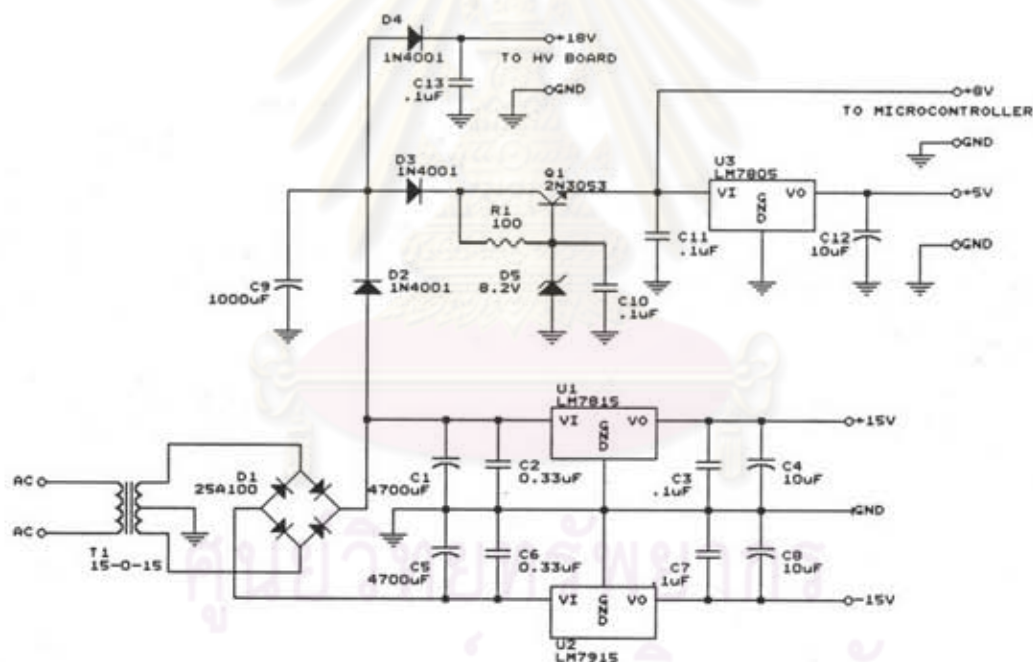

3.3.6 แหล่งจ่ายไฟฟ้าคัดต่ำ

วงจรแหล่งจ่ายไฟฟ้าคัดต่ำในรูปที่ 3.12 ประกอบด้วย แหล่งจ่ายไฟฟ้ากระแสตรง 4 ชุด ดังนี้

- ก. คัดต่ำไฟฟ้า 18 โวลต์ 2 แอมแปร์สำหรับจ่ายให้วงจรแหล่งจ่ายไฟฟ้าคัดต่ำสูง
- ข. คัดต่ำไฟฟ้า ± 15 โวลต์ 1.5 แอมแปร์ สำหรับจ่ายให้วงจรขยายสัญญาณพัลส์และวงจรที่ใช้ไอซีประเภทลีนีเยร์
- ค. คัดต่ำไฟฟ้า 5 โวลต์ 1.5 แอมแปร์ สำหรับจ่ายให้วงจรวิเคราะห์พลังงานช่องเดียวและวงจรที่ใช้ไอซีประเภท TTL
- ง. คัดต่ำไฟฟ้า 8 โวลต์ 1.0 แอมแปร์สำหรับจ่ายให้แผ่นวงจรไมโครคอนโทรลเลอร์

รูปที่ 3.12 แหล่งจ่ายตัดต่ำไฟฟ้า

3.4 การออกแบบระบบประมวลผล

ระบบประมวลผลของเครื่องวัดและควบคุมความหนาซูดนี้เลือกใช้แผ่นวงจรไมโครคอนโทรลเลอร์ รุ่น CPAT32 ดังรายละเอียดของโครงสร้างและการใช้งานในภาคผนวก ก.3 ซึ่งมีพอร์ตเนกประสงค์สำหรับการใช้งานและสามารถต่อเชื่อมโยงกับไมโครคอมพิวเตอร์ได้โดยผ่านทางพอร์ตมาตรฐาน RS-232C โดยมีโปรแกรมใช้งาน (Utility program) ที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการเขียนโปรแกรมใช้งานสำหรับระบบประมวลผลที่ออกแบบขึ้นนี้มีการกำหนดตำแหน่งแอดเดรสของพอร์ตทางเข้าและออกของสัญญาณวัดและควบคุมดังนี้

3.4.1 รายละเอียดของการตำแหน่งแอดเดรสของพอร์ต

ตำแหน่งแอดเดรสทางเข้าและออกของสัญญาณต่าง ๆ กำหนดไว้ในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 รายละเอียดของตำแหน่งแอดเดรสของพอร์ต

ชื่อและหมายเลขพอร์ต	คำอธิบาย
EXP 2 #0E08H	ไม่ได้ใช้งาน
EXP3 #0E0AH	ใช้ควบคุมการทำงานของ ACTUATOR และ ALARM
EXP4 #0E0CH	ใช้รับข้อมูลจาก ADC
LCD #0E06H	สำหรับส่วนแสดงผลแบบ LCD
EXP5 -	สำหรับใช้งานกับ keyboards

3.4.2 การติดต่อสัญญาณระหว่างไมโครคอนโทรลเลอร์และระบบภายนอก

ก. การรับสัญญาณจากวงจร ADC (Analog to digital converter)

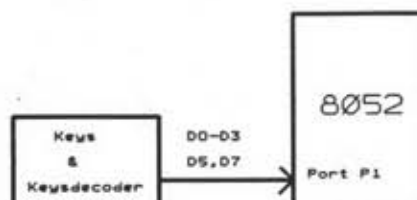
รูปที่ 3.13 แผนภาพการต่อใช้งานของพอร์ต EXP4

ข. การส่งสัญญาณควบคุมความหนาไปยัง ACTUATOR

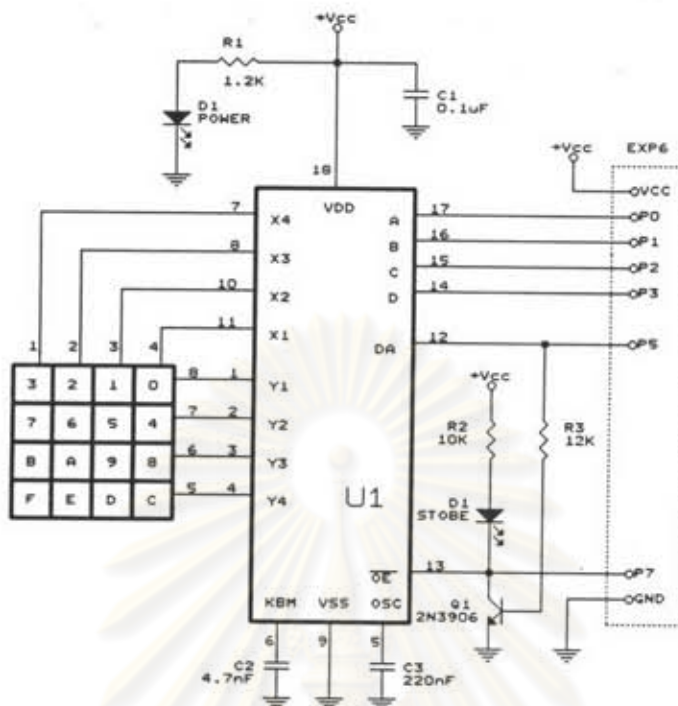
รูปที่ 3.14 แผนภาพการต่อพอร์ต EXP3 เพื่อควบคุมลูกรีด

ค. การติดต่อสื่อสารกับคีย์บอร์ด ซึ่งส่วนของคีย์บอร์ดจะถูกถอดรหัสด้วย U1 ทำให้รหัสไบนารีจากการกดคีย์ถูกเปลี่ยนเป็นรหัส BCD ซึ่งกำหนดหน้าที่คำสั่งเฉพาะงานไว้ ทำให้การติดต่อสื่อสารสะดวกและรวดเร็วขึ้น รายละเอียดของวงจรถอดรหัสคีย์บอร์ดแสดงในแผนภาพที่ 3.15 และวงจรในรูปที่ 3.16

รูปที่ 3.15 แผนภาพการต่อวงจรคีย์บอร์ดเข้ากับไมโครคอนโทรลเลอร์

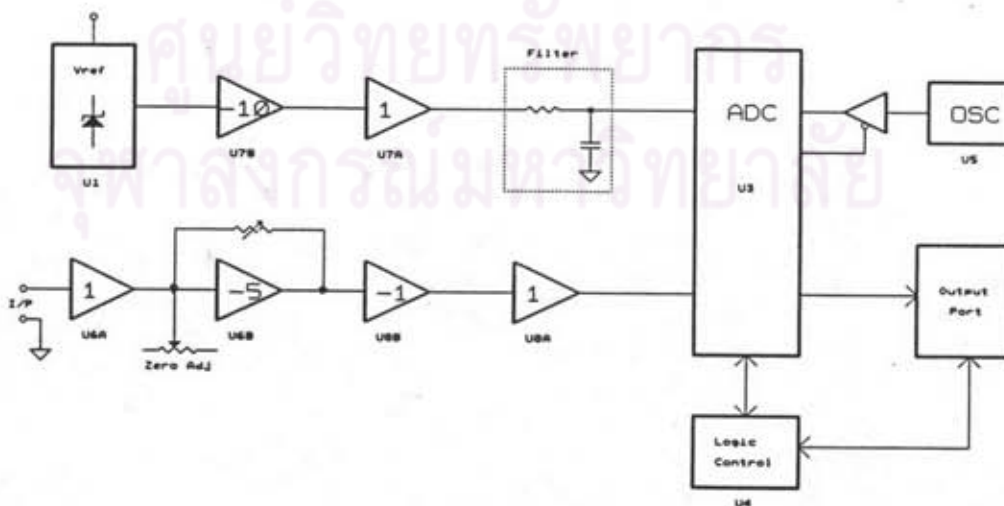

รูปที่ 3.16 วงจรถอดรหัสคีย์บอร์ด

3.5 การออกแบบระบบเชื่อมโยงสัญญาณ

3.5.1 ระบบเชื่อมโยงสัญญาณวัดรังสี ทำหน้าที่เปลี่ยนสัญญาณอนาลอกจากวงจรเรตมิเตอร์ให้เป็นสัญญาณเชิงตัวเลขส่งให้ไมโครคอนโทรลเลอร์ประมวลข้อมูลวัดรังสี ดังแสดงการทำงานในแผนภาพรูปที่ 3.17 และวงจรในรูปที่ 3.18

รูปที่ 3.17 แผนภาพการทำงานของวงจร ADC

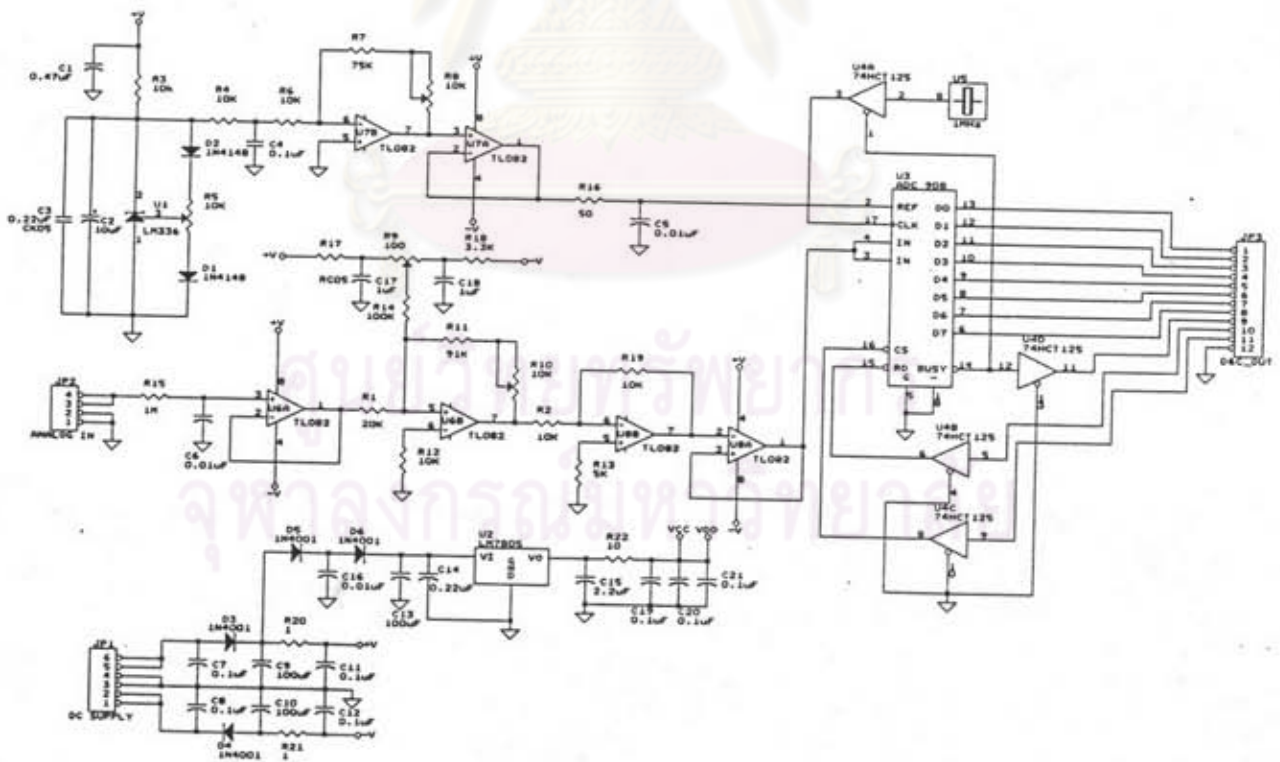
วงจรหลักในระบบเชื่อมโยงสัญญาณวัดรังสีคือวงจรแปลงสัญญาณเชิงตัวเลขประกอบด้วยวงจรสำคัญ 4 ส่วน คือ

ก. แหล่งจ่ายศักดาไฟฟ้าอ้างอิง (voltage reference) (U1, U7A, U7B) ที่ทำหน้าที่สร้างศักดาไฟฟ้าอ้างอิง -10 โวลต์ สำหรับจ่ายให้กับไอซีเปลี่ยนสัญญาณอนาลอกเป็นสัญญาณเชิงตัวเลข (U3) ขนาด 8 บิต ซึ่งในส่วนของวงจรมีวงจรโลพาสฟิลเตอร์ (low pass filter) เป็นส่วนป้องกันความถี่สูงที่อาจเข้าไปรบกวนการทำงานของไอซี ADC เพื่อช่วยเพิ่มเสถียรภาพการทำงานของวงจรให้ดีขึ้น

ข. วงจรปรับเปลี่ยนสัญญาณ (signal condition) ประกอบด้วยวงจรบัฟเฟอร์ (U6A) ที่ช่วยเพิ่มอินพุตอิมพีแดนซ์ให้กับวงจร วงจรปรับเปลี่ยนความชันและจุดตัดแกนศูนย์ (U6B และ U8B) ของสัญญาณทางเข้า และมี U8A เป็นบัฟเฟอร์ระหว่างวงจรปรับเปลี่ยนความชันและจุดตัดแกนศูนย์กับไอซี ADC

ค. ไอซีเปลี่ยนสัญญาณอนาลอกเป็นสัญญาณเชิงตัวเลข (analog to digital converter) หรือ U3 เป็นไอซีแบบ 8 บิต ที่สามารถรับสัญญาณทางเข้าเป็นอนาลอกได้ตั้งแต่ 0 ถึง 10 โวลต์ มีความเร็วในการแปลงสัญญาณสูง กล่าวคือ ใช้เวลาในการแปลงสัญญาณไม่เกิน 6 ไมโครวินาที

ง. วงจรควบคุมทางลอจิก (U4) เลือกพอร์ตเพื่อใช้งานร่วมกับไมโครคอนโทรลเลอร์ และเป็นตัวควบคุมสัญญาณการติดต่อกับไมโครคอนโทรลเลอร์

รูปที่ 3.18 วงจรเชื่อมโยงสัญญาณข้อมูลวัดรังสี

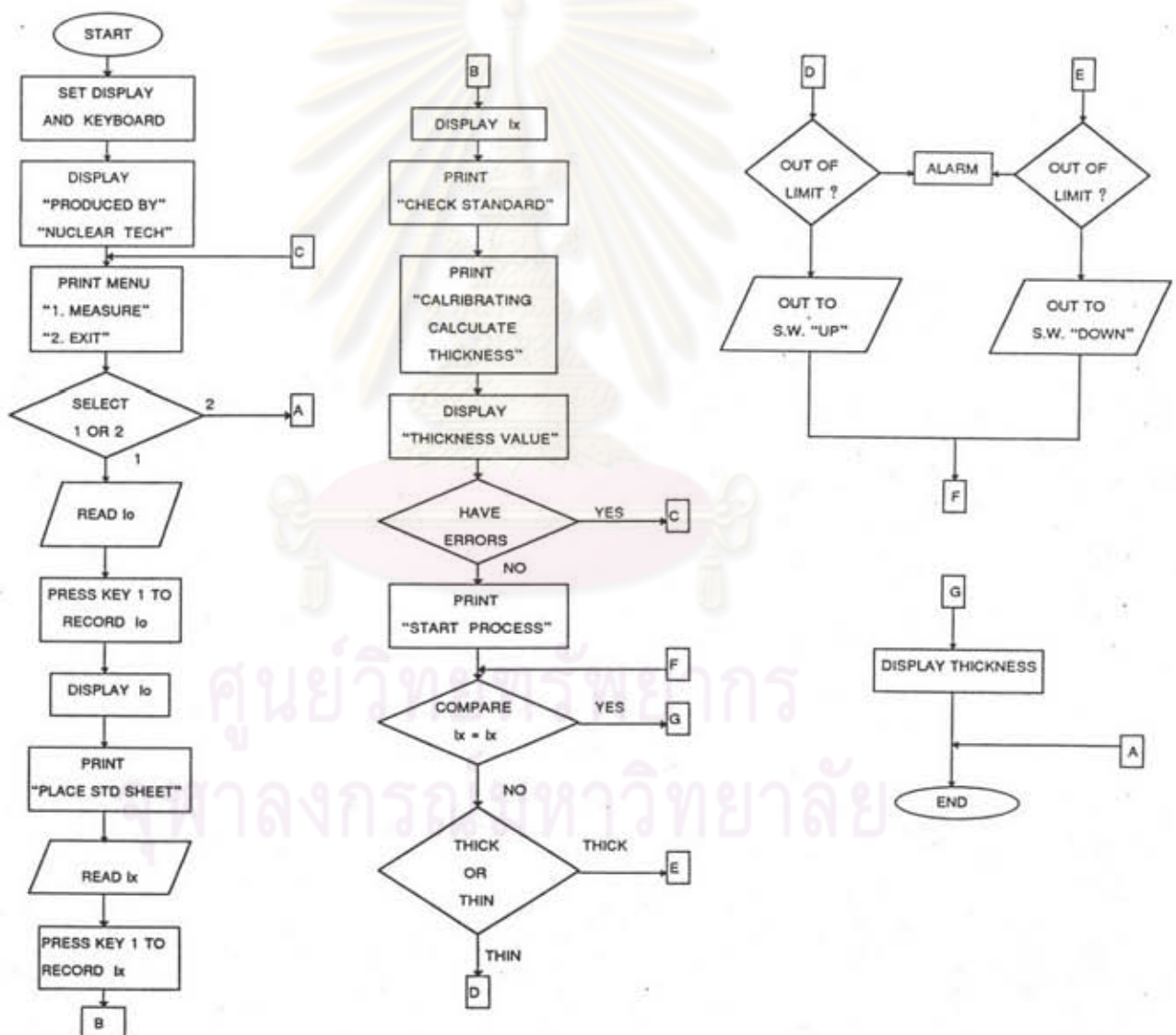

3.6 การออกแบบโปรแกรม

ลำดับขั้นการทำงานของระบบวัดและควบคุมความหนาของแผ่นโลหะซึ่งควบคุมการทำงานด้วยไมโครคอนโทรลเลอร์ จะทำงานด้วยโปรแกรมที่ออกแบบให้สอดคล้องกับการกำหนดสัญญาณติดต่อทางพอร์ตทางเข้าและออก ดังแสดงในไฟลชาร์ตรูปที่ 20

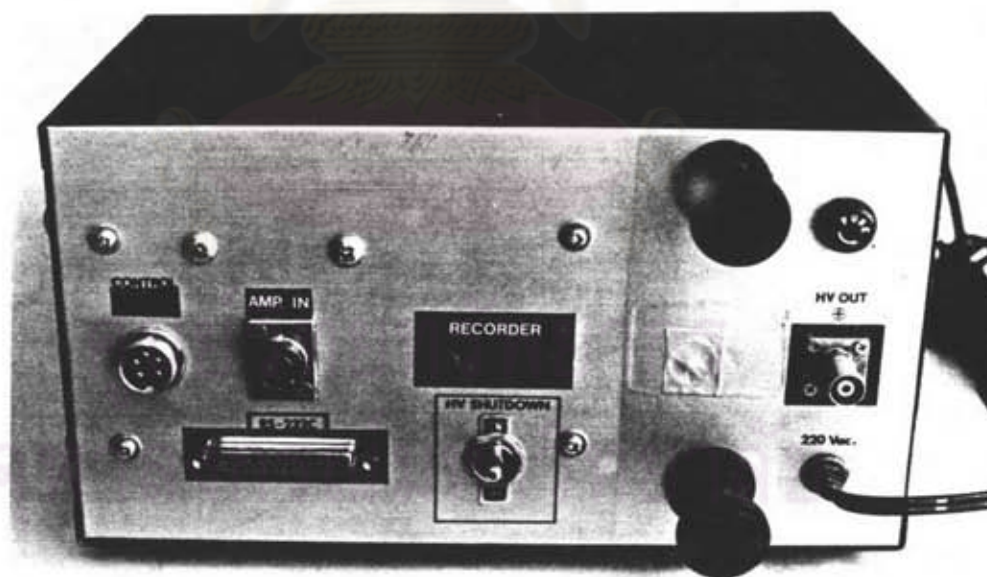
การเขียนโปรแกรมควบคุมและสนับสนุนการทำงานของระบบใช้ภาษาแอสเซมบลีและเบสิก (MCS-BASIC-52) ซึ่งทำงานบนแผ่นไมโครคอนโทรลเลอร์จากไฟลชาร์ตในรูปที่ 20 สามารถเขียนโปรแกรมของระบบและบันทึกลงหน่วยความจำถาวร (ROM) ดังรายละเอียดในภาคผนวก ข.

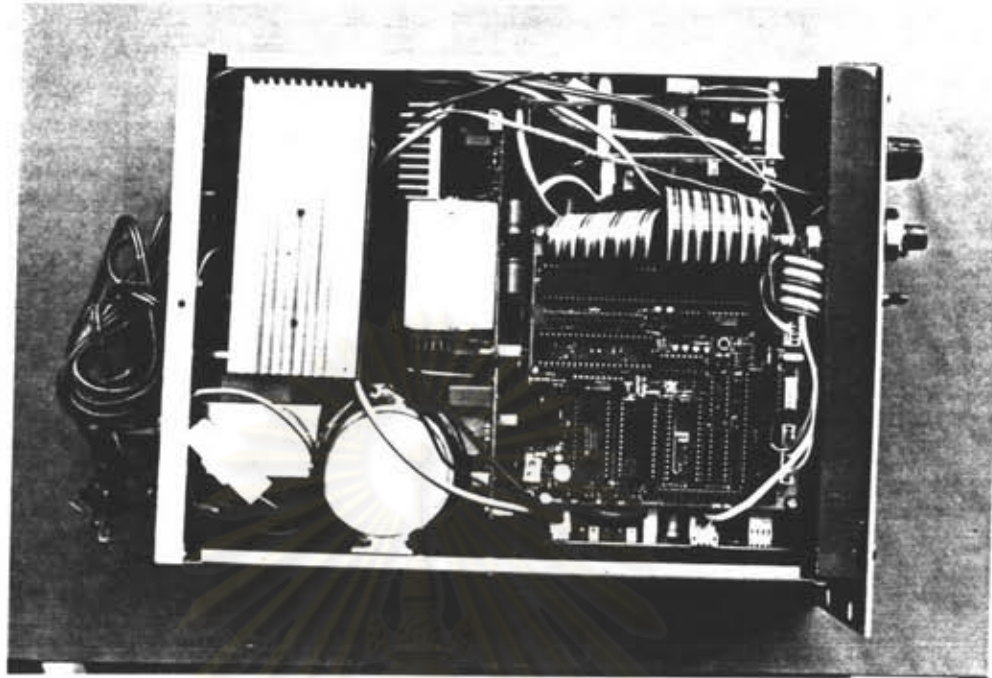
รูปที่ 3.20 ไฟลชาร์ตขั้นตอนการทำงานของโปรแกรม

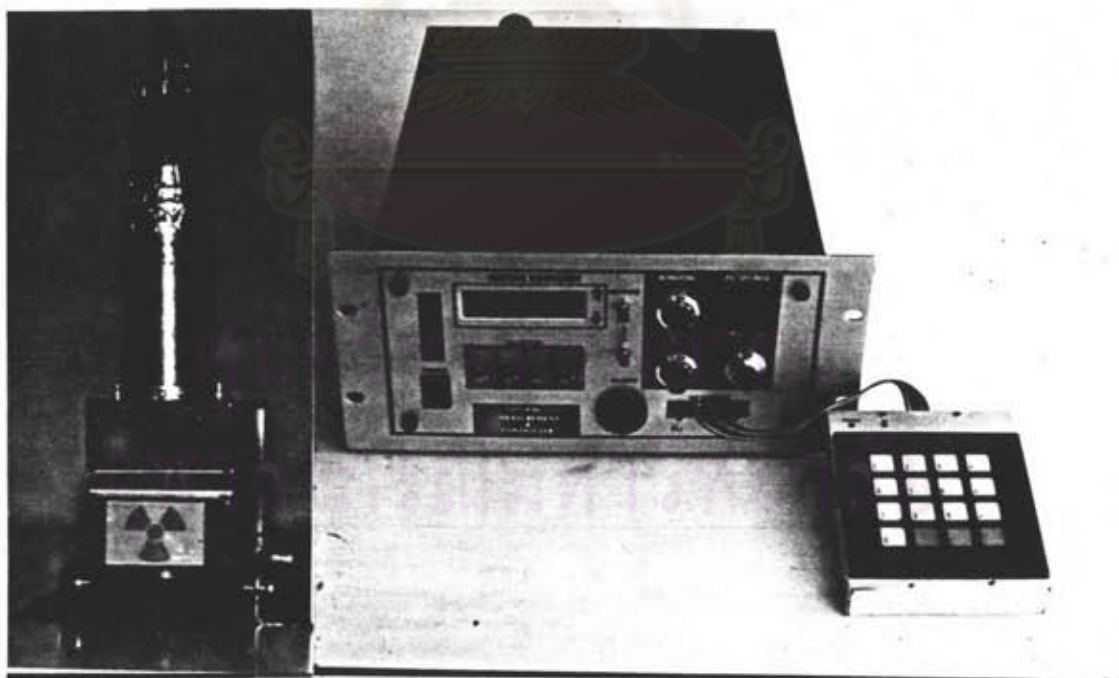
รูปที่ 3.21 ภาพถ่ายด้านหน้าของเครื่องวัดและควบคุมความหนา
ของแผ่นโลหะที่พัฒนาขึ้น

รูปที่ 3.22 ภาพถ่ายด้านหลังของเครื่องวัดและควบคุมความหนา
ของแผ่นโลหะที่พัฒนาขึ้น

รูปที่ 3.23 การติดตั้งอุปกรณ์และแผงวงจรภายในเครื่อง

รูปที่ 3.24 ชุดเครื่องวัดและควบคุมความหนาของแผ่นโลหะ